

Strängnäs domkyrka med domkyrkoberget

- tävlingsprogram, steg 1

Svenska kyrkan

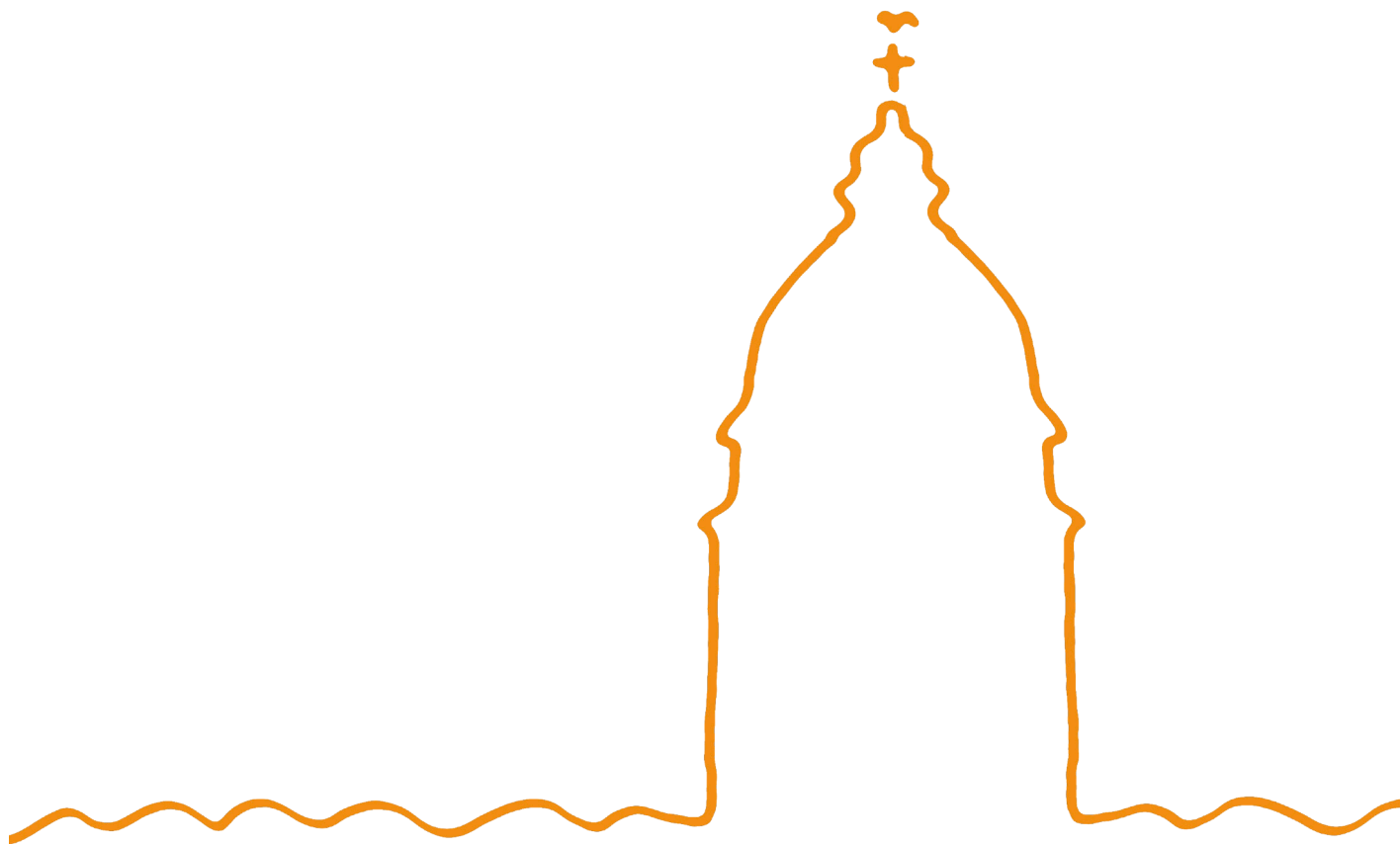
STRÄNGNÄS
DOMKYRKOFÖRSAMLING
MED ASPÖ

Arkitekttävling Domkyrkoberget, Strängnäs

Tävlingsprogram steg 1

Välkommen att tävla!

Strängnäs domkyrka och dess omgivning är en levande kulturmiljö. Höjd över tidens snabba skiften är den samtidigt en del av sin samtid. Tradition och förnyelse, bevarande och förändring, har alltid format livet i och omkring domkyrkan såväl som byggnaden. Domkyrkan är en levande kyrka som samlar både församlingen och stiftet och har en potential att bli ett nod för hela Strängnäs och den vidare regionen. Sedan ett antal år arbetar Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö med en vision för Strängnäs domkyrka och domkyrkoberget i framtiden. Genom att varsamt anpassa delar av domkyrkan med omgivning till nuvarande, och framtida, behov hos församling, stift och stad, vill vi skapa en miljö där kyrkbacken åter blir en plats som rymmer hela livet och olika aktörer strålar samman. Förhoppningsvis kan det vi avser att göra i och runt Strängnäs domkyrka tjäna som förebild för fler kyrkomiljöer i Sverige.

INNEHÅLL

●	TÄVLINGEN	5
●	DOMKYRKOBERGET I FRAMTIDEN	6
●	EN LEVANDE DOMKYRKA – VISION FÖR DOMKYRKOBERGET	7
●	PROJEKTFÖRUTSÄTTNINGAR	8
	Aktörer	
	Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö	
	Strängnäs stift	
	Kungliga biblioteket	
	Europaskolan	
	Statens fastighetsverk	
	Strängnäs kommun	
	Avsiktsförklaringar	
●	DOMKYRKOOMRÅDET	10
	Lagar, föreskrifter och allmänna råd	
	Detaljplan	
●	TÄVLINGSOMRÅDET	12
	Tävlingsområdets gränser – befintliga hus, deras användning och brister	
	Yttre miljö, befintliga träd och vegetation	
	Trafik/angöring/parkering	
	Landskap	
	Ekonomiska aspekter	
●	TÄVLINGSUPPGIFTEN	14
	Övergripande mål	
	Tävlingsuppgiften steg 1	
●	LOKALPROGRAM	15
	Grundläggande principer	
●	TÄVLINGSTEKNISKA BESTÄMMELSER	16
	Arrangör	
	Tävlingens form	
	Tävlingsspråk	
	Gällande lagstiftningar och normer	
	Sekretess	
	Prissumma	
	Tävlingsjury	
	Tävlingsfunktionär	
	Programhandlingar och underlag	
	Tävlingsfrågor steg 1	
	Redovisning av tävlingsförslag steg 1	
	Inlämningshandlingar för tävlande steg 1	
	Inlämning	
	Godkänt förslag	
	Kriterier för bedömning	
	Bedömning	
	Utställning/publicering	
	Ägande-, nyttjande- och upphovsrätt	
	Återsändning av material	
	Uppdrag efter tävling	
	Startmöten steg 2	
	Tävlingsprogrammets godkännande	

TÄVLINGEN

Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö inbjuder härmed till en projekttävling i två steg för domkyrkan och dess omgivning.

Tävlingen genomförs i två steg där första steget är idéinriktat och genomförs som en allmän internationell tävling.

Andra steget genomförs som en inbjuden projekttävling mellan de fem bästa förslagsställarna som juryn väljer ut från steg ett. Samtliga förslagsställares anonymitet kommer att bevaras tills bedömningen av steg 2 är avslutad.

Tävlingen arrangeras av Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö med stöd av Strängnäs stift. Tävlingen anordnas i enlighet med Lagen om offentlig upphandling (LOU) i samarbete med Sveriges Arkitekter.

Tävlingen ska resultera i en högklassig arkitektonisk komposition där verksamheterna i domkyrkans omedelbara närhet är samlade och befintliga byggnader nyttjas på bästa sätt.

Tävlingens första steg syftar till att finna koncept och idéer att utveckla i steg 2 av tävlingen. Arrangörens avsikt är att den arkitekt som vinner andra steget ska anlitas för att utveckla sitt projekt till genomförande.

DOMKYRKBERGET I FRAMTIDEN

Målet är att domkyrkan och dess omgivande byggnader och miljö ska kunna svara mot en föränderlig verksamhet inom kyrkan och på platsen i stort samtidigt som de kulturhistoriska värdena bevaras, vårdas och utvecklas med yttersta varsamhet. För det behövs ändamålsenliga, anpassningsbara och generella utrymmen av högsta klass.

Vidare är målet att flera av domkyrkobyggnadens vackra biutrymmen ska kunna användas på ett bättre sätt samt att det ska vara möjligt att inrymma fler verksamheter än idag, inne i kyrkan. De funktioner som inte ryms i kyrkan ska ges plats i en eller flera nya byggnader inom tävlingsområdet.

Den nya bebyggelsen ska tillföra kvaliteter till domkyrkobergets historiska omgivning, staden Strängnäs och stärka riksin-tresset. De nya rum och platser som skapas ska bidra till att kontextualisera och levandegöra kyrkans rika arv.

Domkyrkan ska även fortsättningsvis fungera för gudstjänster, såväl söndagarnas högmässa som dop, vigsel och begravning, såväl de stora högtiderna som enklare gudstjänster under veckorna. Den ska vara en självklar och välkomnande plats för stadens invånare och besökare, en serviceplats för församling, stift och stad och en plats för avkoppling och rekreation, utbildning och fördjupning. Särskilt viktigt är att kyrkan blir en plats för människors möten.

För att ytterligare uppnå målsättningen om kyrkan som en levande mötesplats bör flera funktioner tillföras till platsen. Församlingens, stiftets och Strängnäs stads olika verksamheter och föreningsliv ska kunna använda domkyrkan och dess omgivning i fler sammanhang än de som traditionellt förknippas med kyrkobyggnader.

Inom området verkar idag, förutom stiftsorganisationen och församlingen även Kungliga biblioteket (med verksamhet i Roggeborgen) och Europaskolan. Ett övergripande mål med tävlingen är att skapa utrymmen och platser inom domkyrkoberget som kan samutnyttjas av de olika aktörerna på platsen. På så sätt skapas förutsättningar för möten, liv och rörelse i området samtidigt som den ekonomiska hållbarheten i de respektive verksamheterna stärks.

EN LEVANDE DOMKYRKA – VISION FÖR DOMKYRKOBERGET

Domkyrkan och domkyrkoberget ska ge uttryck för övertygelsen om en kyrka nära människan. Domkyrkoparken ska åter fyllas av unga och gamla, miljön ska förstärka sin roll som centrum för bildning, socialt och andligt ansvarstagande. Det ska vara en plats för glädje och högtid, avskildhet och vila.

Domkyrkan som församlingens centrum

Strängnäs domkyrka är och förblir domkyrkoförsamlingens andliga och verksamhetsmässiga centrum. Från tidig morgon till sen kväll gör unga som gamla där dagligen erfarenheter av en mängd olika slag. Här ser församlingen och stiftet stor potential till ett ännu rikare innehåll med fler och bättre möjligheter till stillhet, samvaro, möten eller andra verksamheter.

Domkyrkan som stiftets nav

I domkyrkan eller katedralen, där biskopens stol – Cathedran – står, manifesteras det faktum att Strängnäs stift inte bara består av summan av sina församlingar utan att det i sig själv är en enhet. Katedralen är stiftets nod och centrum där många möts i samband med diakon- och prästvigningar, stiftsfester, möten, församlingsbesök med mera. Här möts många människor inom stiftet regelbundet men i visionen för domkyrkan finns plats för fler sammankomster med ännu bättre förutsättningar.

Domkyrkan som stadens nod, en plats för gemenskap

Strängnäs är inte en stor stad. Sammantaget bör stad och kyrka förstärka och utveckla de gemensamma miljöer som finns för att tjäna det allmännas bästa. Att förädla domkyrkobergets redan stora värden är att göra något viktigt och långsiktigt värdefullt för hela staden. Utgångspunkten är att skapa täta gemenskapsbyggande platser som stärker vi-känslan i samhället.

Domkyrkans roll som samlingsplats för Strängnäs stad är betydelsefull – inte minst i kulturellt hänseende. Konsertverksamhet, visningar, utställningar och skolavslutningar är bara några av de tillfällen när domkyrkan fungerar som samlingsplats för stadens liv. I visionen för domkyrkan blir den än mer en plats som strängnäsborna besöker i olika syften för att ta del av civilsamhällets varierade utbud av aktiviteter.

En välfungerande arbetsplats för anställda och ideella

Domkyrkan är många arbetsplats där både församlingen och stiftet leds och administreras. I ett längre perspektiv behöver arbetslokaler kunna anpassas till förändringar av arbetssätt och organisation. För det behövs lokaler utformade med nytänkande och med möjlighet till att skapa synergieffekter i processerna. Samordning och flexibilitet blir viktigt att åstadkomma.

PROJEKTFÖRUTSÄTTNINGAR

AKTÖRER

Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Domkyrkoförsamlingen omfattar geografiskt den växande tätorten Strängnäs med omgivande landsbygd. Församlingen har cirka 18 000 invånare och 11 000 kyrkotillhöriga. I församlingen finns två kyrkor, förutom domkyrkan även Aspö kyrka norr om Strängnäs. På Södra kyrkogården finns S:t Petri kapell.

Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Detta sker i en mångfald av gudstjänster, verksamheter och samlingar. Församlingshemmet Domherren ligger en bit från domkyrkan och rymmer framför allt samlingssal, vissa verksamhetslokaler samt expedition och kontor. På statens uppdrag bedrivs begravningsverksamheten och förutom domkyrkotomten har församlingen tre kyrkogårdar. Församlingens styrelse är kyrkorådet och antalet medarbetare är cirka 40.

Strängnäs stift

Strängnäs stift är ett av Svenska kyrkans äldsta stift. Det omfattar större delen av Södermanland samt Närke och sträcker sig från Nynäshamn i öster till Laxå i väster. Inom stiftet finns idag 54 församlingar och pastorat med tillsammans drygt 370 000 kyrkotillhöriga. Strängnäs domkyrkas båda skyddspatroner är Petrus och Paulus vars attribut nyckeln och svärdet ingår i stiftsvapnet. Nuvarande biskopen, Johan Dalman, är stiftets 58:e biskop.

Stiftsorganisationens uppdrag är att främja församlinglivet. Det sker bland annat genom fortbildning, inspiration och konsultativa insatser. Stiftet utövar också tillsyn gentemot församlingarna samt deras präster och diakoner. Vidare har stiftsorganisationen vissa förvaltande uppgifter. På stiftskansliet arbetar ett 50-tal medarbetare och lokalerna är idag inrymda i Tryckerihuset och Domkapitelhuset som binds samman av Lejonporten.

Kungliga biblioteket

I Roggeborgen har Kungliga biblioteket två verksamheter. Dels bibliotekssamlingar, dels bokbinderi. Bibliotekets samlingar består framför allt av det gamla stifts- och läroverksbiblioteket vilket förmodligen är Sveriges bäst bevarade i sin art. Samlingarna är i övrigt av skiftande karaktär. Totalt handlar det om cirka 70 000 volymer.

Bokbinderiet är till för Kungliga bibliotekets behov att binda in tryck för hållbart bevarande och användande.

Kungliga biblioteket och domkyrkoförsamlingen anställer gemensamt en bibliotekarie för att ta hand om samlingarna i Roggeborgen samt domkyrkobiblioteket.

Europaskolan

Europaskolan är en friskola som driver gymnasium och grundskolor. Gymnasiets profil är att vara internationellt orienterat och högskoleförberedande. Det har cirka 350 elever och många av dem kommer från andra orter i hela landet. Av de åtta gymnasieprogrammen är två inrättade som spetsprogram: Science och Modern Humanities. Europasskolans gymnasielokaler är belägna runt om kyrkberget i Strängnäs och aulan är inrymd i Djäknegården.

Statens fastighetsverk

Roggeborgen ägs och förvaltas av Statens fastighetsverk. Fastighetsverkets uppdrag är att på ett hållbart sätt bevara, utveckla och tillgängliggöra det statligt ägda kulturarvet över hela landet. Flera av de byggnader som finns i miljön kring domkyrkoberget förvaltas av fastighetsverket.

Strängnäs kommun

Strängnäs kommun är en kommun i Södermanlands län med drygt 34 000 invånare, centralorten är Strängnäs med drygt 14 000 invånare. Kommunen har arbetat med stadsutveckling och att skapa en attraktiv stadskärna. Samverkan mellan kommunen och olika parter ska främjas i det arbetet. Domkyrkoberget är en av de viktigaste målpunkterna. Strängnäs stad har att erbjuda både vad gäller kultur och turismstråk. Utmaningar i området så som parkering och varutransporter kräver en helhetssyn över ett större område.

Avsiktsförklaringar

Domkyrkoförsamlingen har tecknat avsiktsförklaringar med alla ovan nämnda aktörer. Innehållet i dessa avsiktsförklaringar är likartat och syftar till att uttrycka att man gemensamt är beredd att aktivt sträva efter och bidra till att förverkliga den övergripande visionen om domkyrkoberget.

DOMKYRKOOMRÅDET

Domkyrkan på Kyrkberget dominerar den äldsta stadsdelen i Strängnäs. På en udde i Mälaren växte den medeltida staden fram och domkyrkoområdet präglas fortfarande av sitt medeltida gatunät. Platsen har förhistoriska anor och en påträffad tidig kristen kyrkogård bör ha tillhört en föregångare till dagens kyrka.

Strängnäs domkyrka grundlades vid 1200-talets mitt och har byggts ut i omgångar under hela medeltiden. Kyrkan, som var en av de första byggnaderna av tegel med vitputsade friser och tegelblinderingar i fasaderna, har i huvudsak behållit sitt medeltida utseende. Domkyrkan är uppförd i en nordeuropeisk tegelgotik som spreds runt Östersjön vid den här tiden. Strängnäs domkyrka är en av de bäst bevarade medeltida Östersjökatedralerna.

Strängnäs domkyrka och dess omgivande miljö har ett kulturhistoriskt värde som är ovanligt mångfacetterat och är samtidigt en väl sammanhållen helhet. Domkyrkan har alltifrån dess tillblivelse under andra hälften av 1200-talet satt sin prägel på Strängnäs, och stadens utveckling kan ses som en spegling av domkyrkans, med dess mer eller mindre intensiva byggnadsperioder under den katolska tiden fram till omkring 1500, då kyrkan i huvudsak fick den utformning som den har än idag.

Som underlag till denna arkitektävling har en kulturhistorisk beskrivning av domkyrkan och domkyrkoberget sammanställts, bilaga 9 "Strängnäs domkyrka med domkyrkoberget – en kulturhistorisk beskrivning"

Skriften beskriver delar av kyrkan och dess kringmiljö som är aktuella för tävlingen, samtidigt belyses andra delar av domkyrkomiljön för att få förståelse för dess komplexitet och stora värden.

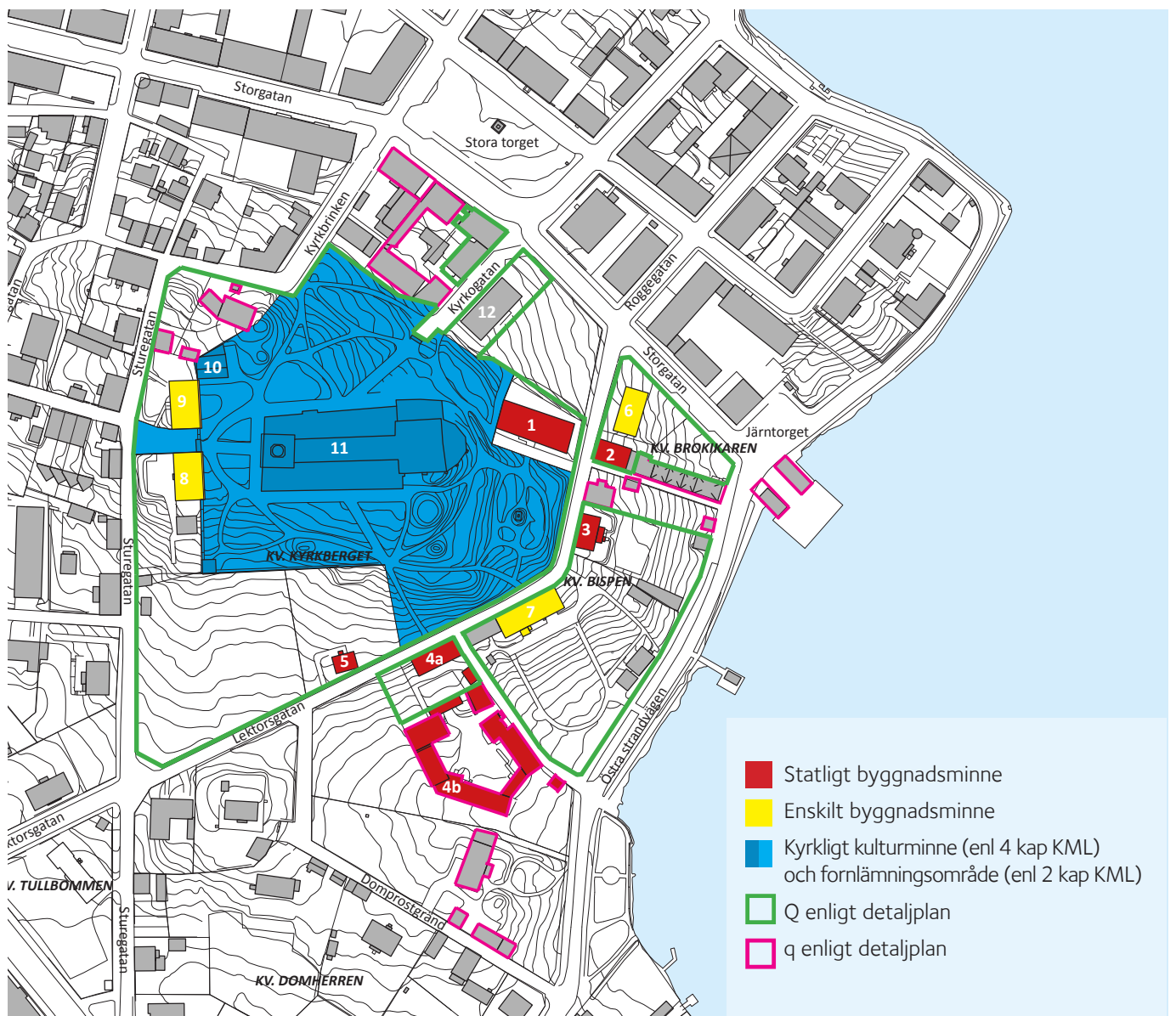
Lagar, föreskrifter och allmänna råd

Strängnäs domkyrkas kulturhistoriska värden är skyddade enligt kapitel 4 i kulturminneslagen (1988:950). Skyddet gäller förutom byggnaden även kyrkotomten samt de kyrkliga inventarierna. Strängnäs stad liksom området där domkyrkan ligger utgörs av område av riksintresse för kulturmiljövården enligt miljöbalken (1998:808), (Strängnäs K: D 18).

Den aktuella skyddsstatusen för domkyrkan och dess närmiljö liksom för enskilda byggnader och anläggningar redovisas i bilaga 9.

Detaljplan

Gällande detaljplan medger ingen nybyggnation inom planområdet men kommunens uttalade hållning är att nya planbestämmelser kommer att antas av Strängnäs kommun helt i enlighet med de tillstånd som Länsstyrelsen kan komma att ge baserat på det vinnande tävlingsförslaget. Kommunens hållning är man välkomnar att miljön ges en välbehövlig vitalisering.

Plan över Kyrkberget med statliga och enskilda byggnadsminnen samt kyrkligt kulturminne och fornlämningsområde.

1. Roggeborgen	6. Lektorsbostaden, i enskild ägo
2. Gamla gymnastikhuset, SFV - Europaskolans verksamhet	7. Biskopsgården - Strängnäs stift
3. SFV - Privatbostad	8. Domkapitelhuset (Konsistoriehuset) - Domkyrkoförsamlingen, stiftsverksamhet
4a. Paulinska huset (gamla biskopsgården) - SFV	9. Tryckerihuset - Strängnäs stift
4b. Domherren - Kyrkans hus/församlingshem - Domkyrkoförsamlingen	10. Domkyrkobodarna
5. Lyktan - SFV - Europaskolans verksamhet	11. Domkyrkan
	12. Djäknegården

TÄVLINGSOMRÅDET

Tävlingsområdets gränser – befintliga hus, deras användning och brister

Tävlingsområdesgränsen följer i stort gränsen för gällande detaljplan från 1991, tillika "Förteckning över byggnadsminnesmärken" från 1935, men omfattar även Stora torget och kv Tullbommen. Samtliga fastigheter är kvartersmark för enskilt ändamål. Omgivande gator, Stora torget, Järntorget och Ångbåtsbron är allmän plats liksom parken mot vattnet vid Östra Strandvägen.

Dagens verksamhet i fastigheterna på Kyrkberget domineras av kyrkans verksamhet samt Europaskolan som driver skola i ett flertal av de gamla byggnaderna kring domkyrkan. De mindre husen utanför tävlingsområdet är i största utsträckning privata bostäder samt lokaler för handel längs bland annat Storgatan.

Inför arbetet med visionen om en levande domkyrka har ett antal undersökningar och intervjuer genomförts med anställda, brukare och besökare. Resultatet av dessa undersökningar ligger till grund för detta program.

Domkyrkan

Domkyrkan fungerar bra som församlingskyrka och turistmål och som stiftets gemensamma katedral vid större samlingar och gudstjänster, men däremot inte lika tydligt som en plats där medlemmarna i stiftets olika församlingar inspireras och stärks i sin identitet, eller som ett lättillgängligt offentligt rum i staden.

Det saknas funktionella utrymmen för barnhörna och kyrkkaffe under och i direkt anslutning till gudstjänst. De akustiska förhållandena minskar möjligheten att använda olika delar av kyrkan samtidigt. Upplevelsen att det är kallt inne i kyrkan, under stora delar av året, minskar möjligheten att sitta längre perioder utan ytterkläder.

Domkyrkan har i dagsläget undermåliga förråd- och drifts-, personal- och skötselutrymmen. Sakristian nås via en trappa och tillgängligheten i övrigt är inte fullt tillgodosedd.

Kapitelhuset och Tryckerihuset

Strängnäs stifts kansli inryms i två olika byggnader, Kapitelhuset och Tryckerihuset. Kansliet saknar reception och tillräckligt med arbetsplatser och mötesrum.

Roggeborgen

Kungliga Bibliotekets (KB) filial i Strängnäs inryms i Roggeborgen. Byggnaden är inte utnyttjad fullt ut och KB vill minska sin hyrda yta, behovet finns definierat i lokalprogrammet. Resterande utrymmen kan disponeras på annat sätt, bl. a finns en vacker samlingssal högst upp. Idag delar KB och domkyrkoförsamlingen på en bibliotekarie med ansvar både för KBs samlingar och för det medeltida domkyrkobibliotek som inryms i domkyrkan. Klimatet och säkerheten i domkyrkan för dessa värdefulla volymer har inte optimala förutsättningar.

Djäknegården

Djäknegården ägs av Europaskolan. I byggnadens aula ryms ca 200 personer. Denna byggnad saknar tillräckligt stora entréutrymmen och i tävlingsuppgiften ingår att se över varifrån en ny entrétillbyggnad fungerar bäst för området i stort. Aulan används redan idag för större samlingar som stiftet anordnar.

Kyrkbodarna

I tävlingsområdet finns också "Kyrkbodarna" vilka idag används framförallt för församlingens barn- och ungdomsverksamhet. Lokalens storlek motsvarar inte dagens behov.

Yttre miljö, bef träd och vegetation

Området närmast domkyrkan är kyrkotomt med en stadsparksliknande karaktär med grusgångar och stora äldre lövträd stående i klippta gräsytor. Stora ytor inom tävlingsområdet upptas av gamla trädgårdar i varierande skick och omgivningen karaktäriseras av trädgårdarnas grönska och de uppvuxna träden. Flertalet fastigheter med historiska trädgårdsanläggningar ägs av församlingen, stiftet och Statens fastighetsverk, andra är i privat ägo.

Trafik/angöring/parkering

De gator med störst trafikbelastning är Storgatan och Östra Strandvägen. Väg 976 ansluter till Kyrkogatan och vidare till Storgatan. Östra Strandvägen, längs vattnet, länkar ihop Storgatan med de södra infartsvägarna. I övrigt dominerar domkyrkoberget och dess omgivningar av mindre gator och smala gränder, som ger en tydlig karaktär för området och har sin medeltida struktur.

De flesta besökare till kyrkan anländer idag till kyrkans västra entré. Det finns ingen ordnad parkering för domkyrkan utan besökare med bil parkerar på angränsande gator och i anslutning till Djäknegården och Europaskolan samt närliggande kommunal parkering vid Stora torget och Järntorget.

Befintlig bilparkering behöver kompletteras med ny parkering samt med bättre tillgänglighet. Det finns ingen tillgänglig parkeringsplats anordnad i anslutning, inom 25 m, till tillgänglig entré.

Dagens angöring för sophämtning och varutransporter är utspridd över de olika fastigheterna. En samlad planering av områdets sophämtning, varuleveranser och räddningsvägar skulle kunna minska antalet transporter och ytor som tas i anspråk för uppställning av fordon. Eventuell ny bebyggelse kräver översyn av nya räddningsvägar och angöringsytor.

Landskap

Domkyrkoberget utgör idag en avskild plats i staden medan domkyrkan i sig utgör ett viktigt landmärke som syns var man än rör sig i omgivningarna.

Domkyrkoberget och domkyrkomiljön har stor potential som samlingspunkt och parkrum i centrala Strängnäs. Stora kvaliteter finns i vackra parkrum, sollägen och en variation av utsiktsplatser och utblickar mot Mälaren och den omgivande staden.

Orienterbarheten till stationen och nya resecentrum är viktig för att koppla ihop domkyrkoberget med staden. Kommunen planerar att förstärka kopplingen mellan resecentrum/stationen och centrum och i samma stråk kan även domkyrkoberget och kyrkomiljön annonseras. Det nya resecentrum invigs i slutet av 2017.

Befintliga värden som platsens historia, grönskan och utblickar kan förädlas, lyftas fram och förhöjas och nya värden skapas.

Ekonomiska aspekter

Ekonomisk realism kommer att vara en av flera viktiga förutsättningar för projektets genomförande. Juryen kommer under bedömningen att låta göra en ekonomisk analys av utvalda förslag.

Sammantaget uppskattas investeringskostnaden för de efterfrågade och planerade åtgärderna i och omkring domkyrkan uppgå till 185 MSEK inklusive moms, räknat i 2017 års prisläge.

TÄVLINGSUPPGIFTEN

Övergripande mål

Tävlingsförslagen ska ha ett helhetsperspektiv på Domkyrkoberget och uppgiften består av att gestalta en samlande, funktionell och hållbar märkesbyggnad med hög arkitektonisk kvalitet. I uppgiften ingår även användningen av de befintliga byggnaderna och utformning av de omgivande platserna.

Målet är att samla verksamheterna i domkyrkans omedelbara närhet och hitta synergieffekter på domkyrkoberget genom att utnyttja befintliga byggnader och samnyttja funktioner på bästa sätt.

Tävlingsuppgiften steg 1

Tävlingens första steg är främst inriktat på att finna koncept för gestaltning av en framtida byggnad och ett förhållningssätt till den existerande platsen och byggnaderna i enlighet med de intentioner och riktlinjer som framgår av detta tävlingsprogram. Med tanke på bl. a osäkerheten om lokalprogrammets slutliga innehåll är det viktigt att tävlingsförslaget bygger på en stark idé med viss flexibilitet.

Församlingen har haft löpande kontakter med Länsstyrelsen under tiden som programmet för tävlingen arbetats fram och studerat ett begränsat antal angreppssätt inne i och i direkt anslutning till kyrkan. Dessa angreppssätt har Länsstyrelsen i en kommunikationsskrivelse yttrat sig om.

Tävlingsområdet har sedan dessa studier gjorts utökats till att gälla hela Kyrkberget med flera byggnader och därför är förutsättningarna så förändrade att man i tävlingens etapp 1 lämnar helt öppet för de tävlande att lösa uppgiften på ett övergripande plan.

Tävlingsförslag i steg 1 ska redovisas med en detaljering som är anpassad till första stegets karaktär av konceptredovisning. Förslagen ska möjliggöra för juryn att bedöma projektets huvudsakliga arkitektoniska och funktionella potential. Juryns bedömning av förslagen kommer att utmynna i en redovisning av för- och nackdelar av redovisade principer för placering och gestaltning, samt val av fem tävlingsförslag som enligt juryns bedömning ger de bästa förutsättningarna för en fortsatt bearbetning.

De mest intressanta förslagen kommer att vart och ett ges en antikvarisk konsekvensbeskrivning (KKB). Därefter kommer länsstyrelsen att avge ett yttrande över vad som ur kulturhistorisk synpunkt är lämpligt att gå vidare med och vad som inte är det. Eventuellt kan även fördjupade antikvaristekniska utredningar behövas för vissa delar. Länsstyrelsen kan också komma att remittera ärendet till andra instanser.

En barnkonsekvensanalys genomförs utifrån de fem tävlingsbidrag som går vidare till tävlingens steg 2.

Förslagsställarna till dessa fem blir de tävlande i tävlingens andra steg. Innan tävlingens andra steg startar kommer tävlingsprogrammet och förutsättningarna att bearbetas utifrån vunna erfarenheter från steg 1, arrangörens vidareutveckling och precisering av lokalprogrammet och länsstyrelsens yttrande.

LOKALPROGRAM

Grundläggande principer

Lokalprogrammet baseras på de funktioner som de olika verksamheterna behöver för att bedriva sina verksamheter. Ambitionen är att hitta samverkansformer mellan gudstjänstlivet, domkyrkoförsamlingens olika verksamheter, församlingens kansli, Strängnäs stifts kansli och de andra aktörerna så att likartade funktioner skall kunna samnyttjas för ett effektivt användande av lokalytor.

Förslagen ska visa vilka verksamheter som kan flyttas in i kyrkan utan att de kulturhistoriska värdena går förlorade eller att man kommer i konflikt med behov av tysta zoner, bilaga 4. Vidare ska förslagen belysa hur de undernyttjade utrymmena, redovisade på bilaga 4, inne i kyrkan kan nyttjas.

Lokalprogrammet utgörs av bilaga 6.

Gemensam entré

I uppgiften ingår att skapa en gemensam entré, såväl fysisk som symbolisk, för domkyrkan, domkyrkoförsamlingen och stiftet. Entrén ska fungera som ett informationscentrum, som på ett lättillgängligt och överskådligt sätt fungerar som en sluss för besökande, vare sig ärendet rör församling, stift eller stad.

Entrén ska tillgodose behoven för både små och stora turistgrupper, besökare till kyrkliga evenemang, mässa och enskild andakt, besökare till domkyrkoförsamlingens verksamheter och café samt domkyrkoförsamlingens och stiftets kanslier. Förslagen ska visa hur denna entré, vid obemannad reception, kan fungera med olika tillträdes- / säkerhetszoner.

Koppling mellan ny byggnad och domkyrkan

I tävlingsuppgiften ligger att föreslå hur en koppling utformas som både ger ett bra rumsligt och funktionellt samband mellan husen och samtidigt har tillräcklig respekt för domkyrkan.

Samlingssal och café

Strängnäs domkyrka behöver en öppen och inbjudande plats för vardags- och festmåltider, dop och begravningskaffe, turist och pilgrimsbesök, skolklassluncher, lunchseminarier och ungdomsgruppsfika mm.

Platsen, som kan vara ett café, ska vara en integrerad träffpunkt som även kan användas av staden och föreningslivet i Strängnäs på olika sätt. Den nya träffpunkten ska ligga i direkt anslutning till entrén.

Lokaler för församlingsverksamhet

I uppgiften ingår att föreslå lokaler för domkyrkoförsamlingens barn-, ungdoms-, vuxen- och musikverksamhet mm.

Kanslilokaler, för församlings och stiftsmedarbetare

Domkyrkoförsamlingen och stiftet behöver rationella och yteffektiva kanslilokaler med gemensamma servicefunktioner. Besökare till stiftet respektive domkyrkoförsamlingen har skilda anledningar för sina besök. Ur ett besökarperspektiv är det viktigt att bli väl och professionellt mottagen oavsett om besöket är till församlingen eller stiftet.

Mötes- och grupprum

Samutnyttjande av mötesrummen mellan församlingsverksamheten, kanslierna inklusive Djäknegårdens och Roggeborgens befintliga mötesrum.

Se och upptäcka-miljö

Domkyrkan behöver en Se och upptäcka-miljö, det vill säga en plats för utställningar. Här kan bl.a domkyrkans rika konstskatter exponeras bättre och på ett mer pedagogiskt sätt.

Vaktmästeri

För att vaktmästeriet ska kunna stå för domkyrkans dagliga drift och skötsel ingår i uppgiften att föreslå förråd och ändamålsenliga utrymmen i direkt anslutning till domkyrkan.

Roggeborgen

Inplacering och effektivisering av KBs lokalprogram i Roggeborgen, de ytor som blir över i byggnaden kan användas av andra verksamheter.

Omgivning

Miljön på och omkring domkyrkoberget har stor potential med höga rekreativa värden men en stor brist är den dåliga orienterbarheten och otydliga målpunkter.

Angöring

Det behövs en förbättrad angöring och parkeringssituation och ett samlat grepp bör tas vid utformning och inpassning av nya parkeringsplatser.

TÄVLINGSTEKNISKA BESTÄMMELSER

Arrangör

Tävlingen arrangeras av Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö.

Tävlingens form

Tävlingen genomförs i två steg. Första steget är öppet för alla. Bland inlämnade förslag i steg 1 kommer fem förslag att väljas ut. Förslagsställarna till dessa fem tävlingsförslag bjuds in till tävlingens andra steg vilket genomförs som en inbjuden projektävling. Samtliga förslagsställdes anonymitet kommer att bevaras tills bedömningen är avslutad.

Tävlingspråk

Tävlingsförslaget ska vara utfört på svenska. Tävlingsprogram kommer att tillhandahållas på svenska och engelska. Juryns utlåtande kommer att ges på svenska och engelska. Kontrakts- och projektspråk är svenska.

Gällande lagstiftningar och normer

De tävlande ska förhålla sig till gällande svenska lagar, förordningar, föreskrifter och normer.

Sekretess

Sekretesslagen gäller och tävlingen följer Sveriges Arkitekters rekommendationer kring sekretess vid arkitektävlingar. Sekretessen bryts efter tilldelningsbeslut, det vill säga efter beslut om vinnare.

Prissumma

För priser och arvoden i tävlingens båda steg disponerar juryn totalt 2 MSEK. Förslagsställare som går vidare till steg 2 erhåller ett arvode om minst 300 000 SEK. Halva arvodet kommer, med bibehållen anonymitet, utbetalas i samband med starten av steg 2, resterande del betalas ut när programenligt förslag mottagits och godkänts. Förslagsställare som vinner steg 2 erhåller ett pris om ytterligare 300 000 SEK.

För belöningar till förtjänstfulla förslag i steg 1 som inte går vidare till steg 2, eller i steg 2 disponerar juryn 200 000 SEK. Utbetalning av sådana belöningar kommer att ske i samband med offentliggörandet av resultatet i steg 2.

Tävlingsjury

Tävlingsförslagen i tävlingens båda steg kommer att bedömas av en jury bestående av:

- Christofer Lundgren, juryns ordförande, domprost Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö
- Lars Johnsson, 1:e vice ordf. stiftsstyrelsen, Strängnäs stift
- Emma Hansen Dahlqvist, bitr. stiftsdirektor, Strängnäs stift
- Birgitta Wrede, ordf. kyrkorådet, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö
- Birgitta Rubenson, vice ordf. kyrkorådet, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö
- Jacob Högfeldt, ordf. kommunstyrelsen, Strängnäs kommun
- Kerstin Barup, professor arkitekt SAR/MSA PhD utsedd av Sveriges Arkitekter
- Christoffer Harlang, arkitekt MAA professor PhD utsedd av Sveriges Arkitekter
- Åsa Ehn Hillberg, landskapsarkitekt LAR/MSA, Karavan, utsedd av Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Juryn kommer under bedömningstiden att tillfråga sakkunniga och referensgrupper.

Jurysekreterare är arkitekt LAR/MSA Elisabet Elfström, Sveriges Arkitekter. Åsa Flarup-Källmark, programarkitekt och projektledare, är adjungerad till juryn.

Tävlingsfunktionär

Marie Rydén Davoust, Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö, strangnas.tavling@svenskakyrkan.se

Alla kontakter angående tävlingen skall alltid riktas till tävlingsfunktionären. Tävlande får ej ta direktkontakt med juryledamot för frågor angående tävlingen.

Programhandlingar och underlag

Programhandlingar för tävlingens första steg utgörs av detta program samt följande bilagor:

1. Flygfoto över tävlingsområdet augusti 2017
2. Tävlingsområdets utbredning
3. Strängnäs domkyrka, upplevelseinventering 2017-04-21
4. Strängnäs domkyrka, underutnyttjade ytor och akustiska förutsättningar 2017-04-10
5. Strängnäs domkyrka, bruk av kyrkan 2017-04-21
6. Lokal/funktionsprogram 2017-07-04
7. Ritningsunderlag
8. Visionsfilm biskop Johan Dahlman, juni 2017
9. Strängnäs domkyrka med domkyrkoberget – en kulturhistorisk beskrivning

Tävlingsfrågor steg 1

Frågor gällande tävlingens första steg ska ställas skriftligen via Kommers eLite fram till 2017-10-31. Leverantören svarar själv för att hålla sig uppdaterad på Kommers eLite.

Sista dag som arrangören meddelar svar på inkomna frågor är 2017-11-06. Frågor och svar, liksom ev. förtydliganden och kompletteringar, utgör en del av tävlingsprogrammet. All kommunikation sker via Kommers eLite.

Redovisning av tävlingsförslaget steg 1

Samtliga tävlingshandlingar ska vara anonyma och försedda med motto i nedre högra hörnet. Tävlingsförslaget ska vara monterat på styvt underlag i A1-format och får omfatta högst 3 planscher, numrerade 1-3. All text såsom beskrivning av förslaget, ställningstagande och resonemang sammanställs separat i A4-format. Dessa texter ska också återfinnas på planscherna och vara läsbara även i A3-format.

Samtliga planscher ska även lämnas digitalt via Kommers eLite, som en sammanhängande pdf som är max 25 MB, namngiven med förslagets motto. För publicering på Sveriges Arkitekters webbplats ska en illustration/vinjetbild av förslaget skickas med. Illustrationen ska vara max 5 MB och om möjligt ha liggande format.

Det är tävlandens ansvar att anonymiteten inte bryts och att allt inlämnat material, såväl digitalt som analogt, ska vara rensat på all spårbar information så att det inte går att härleda till förslagsställaren.

Om så sker kan juryn undanta förslaget från bedömning och besluta att inget arvode ska utgå.

Handlingar utöver de som begärts in kommer att tas undan från bedömning och utställning. Modeller kommer inte att accepteras.

Inlämningshandlingar för tävlande steg 1

- Situationsplan med norr uppåt, skala 1:1000
- Relevanta planer och sektioner, skala 1:400
- Minst 2 exteriöra perspektiv
- Kortfattad beskrivning i text och eller diagram:
 1. förslaget och dess bärande idé
 2. förslagets utgångspunkter och på vilket sätt tävlingsuppgiften har angripits/lösts/hanterats
 3. relationen mellan omgivande mark och byggnad
 4. hur trafikrörelser, GC och motorfordon tas om hand

Inlämning

Tävlingsförslag (fullständigt anbud) skall lämnas elektroniskt via Kommers eLite senast den 2017-11-27 för att tas upp till bedömning. Samma dag ska tävlingsförslagen (monterade planscher) lämnas till allmän post- eller budbefordran adresserat till tävlingsfunktionären, märkt med "Domkyrkoberget Strängnäs" eller lämnat direkt till tävlingsfunktionären via Domherrens reception. Förslag som lämnats till allmän befordran senast denna dag, men ankommer tävlingsfunktionären mer än 7 dagar senare, tas inte upp till bedömning.

Om tävlingsförslaget skickas i allmän befordran ska kvitto utvisande inlämningsdag samt förslagets motto samtidigt översändas separat till tävlingsfunktionären. På detta kvitto ska även anges ett telefonnummer där kontakt kan nås med förslagsställare under bevarad anonymitet i fall att tävlingsförslaget inte kommit fram.

Uppgift om tävlandes namn, adress, telefonnummer och ev. team inlämnas i ett separat, ogenomskinligt och förslutet kuvert märkt med "namnsedel" och förslagets motto. Kuvert öppnas efter tilldelningsbeslut.

Postadress: Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö
Box 73
645 21 Strängnäs

Tävlingsförslag (monterade planscher) kan även lämnas direkt till Domkyrkoförsamlingens reception:

Domherren, Kyrkans Hus
Biskopsgränd 2
645 30 Strängnäs

Receptionen är normalt bemannad:
Måndag-onsdag 8-12, 13-15
Torsdag 10-12, 13-15
Fredag 8-12

För förslag som lämnas direkt till receptionen ska kvitto lämnas som bekräftar att förslaget mottagits.

Godkänt förslag

Godkänt förslag är inlämnat i tid, anonymt och bedömningsbart i enlighet med villkoren i programmet.

Kriterier för bedömning

Juryn kommer att göra en helhetsbedömning av förslagen utifrån följande aspekter utan inbördes ordning, samt utifrån de krav och önskemål som ställs i programmet och dess bilagor:

Arkitektonisk kvalitet och gestaltning

- Hur väl förslaget visar på en byggnad som samspelar med domkyrkan. Hur väl denna arkitektoniska helhet bidrar till att stärka sambandet och skapa ett nod.
- Hur förslaget förhåller sig till de befintliga kulturhistoriska värdena i domkyrkan och i befintliga byggnader och till domkyrkans omgivning.

Funktion, organisation, logistik och tillgänglighet

- Hur väl förslaget uppnår tävlingsprogrammets krav på innehåll, samband och funktioner.
- Graden av ändamålsenlighet, yteffektivitet, logistik och tillgänglighet.
- Hanteringen av och anpassning till mötet med domkyrkomiljöns breda målgrupp.

Genomförbarhet och ekonomi

- Att förslaget är möjligt att projektera och bygga inom den tidplan, budget och de tekniska och kulturhistoriska krav som anges i tävlingsprogrammet.

Utvecklingsbarhet

- Hur väl förslaget tål framtida förändringar och utveckling av verksamheten.

Hållbarhet utifrån ekonomi, förvaltning, miljö och sociala aspekter

- Hur väl material och produkter står för kvalitet, är slitstarka, åldras väl och är underhållsvänliga.
- Hur väl förslaget förmår bjuda in och främja delaktighet.
- Hur väl förslaget är hållbara miljöer ur drift och underhållsperspektiv.

Under bedömningstiden inför steg 2 kommer juryn inhämta länsstyrelsens yttrande om förslagets påverkan på kulturmiljön.

Vidare kommer en barnkonsekvensanalys att genomföras av arrangören utifrån de fem tävlingsbidrag som går vidare till tävlingens steg 2. Genom krav på barnkonsekvensanalys har Svenska kyrkan valt att tydliggöra barnrättsperspektivet i beslutsprocessen, och att detta ska vara närvarande och synligt i de beslut som tas i församlingen. I praktiken betyder det att i beredningen inför beslut genomförs en barnkonsekvensanalys vilken blir en del av beslutsunderlaget

Juryn äger rätt att tillkalla ytterligare sakkunnig expertis som rådgivare.

Bedömning

Bedömningen av tävlingens första steg beräknas vara avslutad 9 mars 2018. Tävlingens andra steg beräknas starta hösten 2018.

Utställning/publicering

Tävlingsförslagen kan under bedömningstiden komma att ställas ut offentligt genom arrangörens försorg. Tid och plats meddelas senare. Juryns utlåtande kommer att publiceras i samband med att resultatet av tävlingen offentliggörs.

Resultatet av tävlingen offentliggörs på Sveriges Arkitekters hemsida, www.arkitekt.se, arrangörens hemsida www.svenskakyrkan.se/strangnas.se samt på www.kommersannons.se/elite

Arrangören och Sveriges Arkitekter äger rätt att publicera samtliga förslag i tryckt form och på internet samt för utställning utan särskild ersättning. All publicering efter anonymitetens brytande kommer att ske med angivande av förslagsställarens namn, innan dess används förslagets motto.

Ägande-, nyttjande- och upphovsrätt

Arrangören innehar den materiella äganderätten till arvoderade och belönade tävlingsförslag. Samtliga förslagsställare innehar upphovsrätten och behåller nyttjanderätten till sina förslag. Direkt nyttjande av förslag, helt eller i väsentliga delar, kan ske först efter avtal med förslagsställaren. Arrangören äger rätt att använda det samlade tävlingsresultatet som underlag vid det fortsatta arbetet med projekteringen.

Återsändning av inlämnat material

Material som inlämnats kommer inte att returneras.

Uppdrag efter tävling

Under förutsättning att erforderliga beslut om ett genomförande fattas avser arrangören att ge vinnande förslagsställare i steg 2 i uppdrag att utveckla och bearbeta sitt förslag för tillståndsprövning enligt 2,3,4 kapitlet kulturmiljölagen samt till genomförande utifrån juryns rekommendationer och de övriga önskemål och krav som beställare, myndigheter och/eller ekonomin kan komma att ställa under projektets fortsatta gång. Projekteringen kan komma att ske i etapper.

För uppdrag efter tävlingen gäller bland annat att intressenten ska vara tillgänglig i Strängnäs för möten och arbetsinsatser tillsammans med beställaren och dennes organisation, såsom brukar- och nyttjargrupper.

Om arrangören anser att vinnaren inte har erforderliga erfarenheter och resurser att handha uppdraget lämnas det till denne i samarbete med en erfaren fackman, vald av vinnaren och godkänd av arrangören. Om parter ej kan enas om villkor för fortsatt projektering så äger arrangören rätt att, efter samråd med jury och Sveriges Arkitekter, förhandla med andrapristagaren.

Om tävlingen efter två år ännu inte lett till uppdrag för vinnaren tillkommer det denne en ytterligare ersättning motsvarande förstapriset.

Startmöten steg 2

Inför steg 2 kommer ett startmöte vardera med de fem förslagsställare som valts ut från steg 1 att genomföras på plats. Tid och lokal meddelas senare.

Tävlingsprogrammets godkännande

Detta program är upprättat enligt "Byggsektorns gemensamma tävlingsregler för svenska tävlingar inom arkitekternas, ingenjörernas och konstnärernas verksamhetsfält 2016" och Lagen om Offentlig Upphandling (LOU). Reglerna gäller om inte programmet anger annat. Program och bilagor är godkända av juryns ledamöter. Ur tävlingsteknisk synpunkt är programmet granskat och godkänt för de tävlande av Sveriges Arkitekter.

Christofer Lundgren, domprost
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Lars Johnsson, 1:e vice ordf.
stiftsstyrelsen, Strängnäs stift

Emma Hansen Dahlvist,
bitr. stiftsdirektor, Strängnäs stift

Jacob Högfeldt, ordf. kommunstyrelsen,
Strängnäs kommun

Birgitta Wrede, ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Birgitta Rubenson, vice ordf. kyrkorådet,
Strängnäs domkyrkoförsamling med Aspö

Åsa Ehn Hillberg, landskapsarkitekt
LAR/MSA, Karavan

Kerstin Barup, professor arkitekt SAR/
MSA, PhD

Christoffer Harlang, arkitekt MAA
Professor PhD

Domkyrkoberget

STRÄNGNÄS

